



Bulletin IALE-CZ, Zpravodaj České společnosti pro krajinnou ekologii (Regionální organizace IALE České republiky).
Vydává IALE-CZ pro interní potřebu svých členů.

Redakce: IALE-CZ, Albertov 6, 128 43 Praha 2.

Odpovědný redaktor: Zdeněk Lipský (lipsky@natur.cuni.cz), technická redaktorka: Eliška Fňukalová (fnukaloe@natur.cuni.cz).

Autorkou fotografie z CHKO Kokořínsko na titulní straně je Martina Urbanová.

Číslo 2/2019 vyšlo 8. 7. 2019.

Profesor Jan Jeník devadesátiletý

Počátkem ledna 2019 se dožil 90 let čestný člen naší společnosti Prof. RNDr. Ing. Jan Jeník, CSc., dr.h.c. Rodák z Klatovska vyrůstal v prostředí nedaleké Šumavy. V mládí si osvojil zásady skautingu, jehož morální kodex celý život vyznával. Jan Jeník vystudoval v roce 1952 lesní inženýrství na ČVUT v Praze. Na Karlově univerzitě se stal kandidátem biologických věd, docentem geobotaniky a v roce 1990 profesorem botaniky na přírodovědecké fakultě. V 60. letech minulého století opakovaně působil na zahraničních univerzitách v Afghánistánu, Ghaně a Tanzanii, pracoval na projektech UNESCO v tropické Africe a stal se jedním z českých lesníků, kteří se nesmazatelně zapsali do výzkumu vegetace tropických pralesů. Již v roce 1961 vyšla v Nakladatelství Československé akademie věd jeho klíčová domácí monografie s názvem *Alpínská vegetace Krkonoš, Králického Sněžníku a Hrubého Jeseníku*. V ní poprvé formuloval dnes uznávanou a z dalších pohoří potvrzenou teorii anemo-orografických systémů. Tato „Modrá kniha“, jak se jí pro barvu obálky přezdívало, se stala kultovní záležitostí a vyhledávanou pomůckou všech přírodovědců, kteří se zabývali výzkumem horní hranice lesa a horských ekosystémů.

Ve svém pedagogickém působení jako vedoucí oddělení geobotaniky na přírodovědecké fakultě Karlovy univerzity v Praze formoval českou geobotanickou školu. Jeho nekonvenční přednášky nabitě obrázky a zkušenostmi ze zahraničí, geobotanické semináře a terénní kurzy

pořádané vysoko v horách přitahovaly ke studiu geobotaniky množství nadaných studentů. Přitahovala je také samotná osobnost vědce a pedagoga Jana Jeníka, studovat u něj se stalo prestižní záležitostí.

Jeníkův nekonvenční přístup k vysokoškolské výuce, otevřenost ke studentům i otevřený postoj ke společenskému a politickému dění na konci 60. let vedly k tomu, že počátkem normalizace byl vyhoštěn z fakulty se zákazem pedagogické práce. Díky kolegiálnímu přístupu vedení Botanického ústavu ČSAV mohl v letech 1971–1990 pokračovat ve své odborné práci jako vědecký pracovník na treboňském pracovišti tohoto ústavu. Treboňský azyl mu paradoxně dal šanci hojnějších cest do zahraničí, kde mohl spolupracovat s předními světovými odborníky z různých oborů přírodních věd, lesnictví a ochrany přírody. V prostředí unikátní krajiny Treboňska, kde se ve spolupráci s dalšími kolegy věnoval i studiu mokřadů, vznikl úspěšný projekt začlenit toto území jako první v Česku do světové sítě biosférických rezervací UNESCO. Později stál Jan Jeník u zrodu dalších českých biosférických rezervací (Křivoklátsko, bilaterální BR Krkonoše/Karkonosze, Pálava, Šumava, Bílé Karpaty).

Po Sametové revoluci v listopadu 1989 se Jan Jeník vrátil na katedru botaniky Přírodovědecké fakulty UK, kde působil jako profesor geobotaniky. Současně přednášel jako hostující profesor na České zemědělské univerzitě v Praze, kde mu byl udělen titul čestný doktor (doctor honoris causa). V letech 1996–2006 působil také jako vědecký pracovník Botanického ústavu AV ČR v Průhoních.

V roce 1993 získal Jan Jeník prestižní cenu Sultána Qaboose, kterou Organizace spojených národů uděluje za mimořádný celoživotní přínos v ochraně životního prostředí. V roce 1994 byl oceněn Cenou ministra životního prostředí (v prvním roce jejího udělování) „za celoživotní práci v oblasti ochrany životního prostředí“, v roce 1995 Zlatou pamětní medailí UK, v roce 1997 pamětní medailí AV ČR De scientia et humanitate optime meritis za zásluhy o českou vědu. Za rozvoj ekosystémové ekologie a její popularizaci obdržel Jan Jeník od Nadace Charty 77 Cenu Josefa Vavrouška za rok 2001, je nositelem Ceny ředitele Správy KRNP – výroční ocenění osobnostem, které se významně zasloužily o rozvoj krkonošské oblasti, zvláště pak národního parku.

Je členem redakčních rad domácích a zahraničních periodik a zakladatelem sborníků vědeckých prací z Krkonoš (Opera Corcontica) a ze Šumavy (Silva Gabreta). Řadu let byl předsedou a členem Českého národního komitétu programu UNESCO Man and Biosphere (MAB). Jako organizátor vědeckých programů se zapojil do práce v centrále UNESCO v Paříži, kde působil jako člen Mezinárodní koordinační rady MAB/UNESCO, člen poradního sboru generálního ředitele pro světovou síť biosférických rezervací a v roce 1995 též jako volený místopředseda Mezinárodní konference UNESCO v Seville. Ta významně posunula světovou ochranu přírody směrem k problematice trvalé udržitelnosti vyhlášením tzv. Sevillské strategie. Své zkušenosti uplatňoval i jako dlouholetý člen Komise pro chráněná území (WCPA) v rámci Mezinárodního svazu ochrany přírody IUCN.

Kromě komplexního výzkumu krkonošských ekosystémů, Krkonoše se staly jeho celoživotní láskou, působil profesor Jeník v četných projektech a vědeckých expedicích v mnoha pohořích světa, od hercynských pohoří střední Evropy a Karpat přes Skandy, severoamerický Mt. Washington až po tropické vulkány Ekvádoru a rovníkové Afriky. Své bohaté zkušenosti zúročil v četných publikacích, kde komplexně pojednává o jednotlivých biomech. Zkušenosti ze zahraničních pohoří mu také umožnily porovnat přírodu a vegetaci jeho milovaných Krkonoš s ostatními vysokými pohořími a formulovat od té doby mnohokrát citované přirovnání Krkonoš jako „ostrova Arktidy ve střední Evropě“.

Vědeckým krédem profesora Jeníka je bádát, publikovat a popularizovat. Za více než 60 let své vědecké činnosti publikoval na pět set vědeckých a popularizačních studií, je autorem nebo spoluautorem několika desítek monografií, učebnic a vědecko-popularizačních knih, vydaných v řadě světových jazyků. Kniha Tropical forest and its environment, kterou napsal společně s přítelem Kennethem Alanem Longmanem, vydaná v Anglii 1974 a 1987, vychází v četných dotiscích a překladech a na dlouhá léta se stává základní učebnicí mnoha, zejména lesnických fakult ve světě a je jednou z Jeníkových nejcitovanějších prací z tropicky orientované literatury. Podrobná bibliografie jeho celoživotní práce byla zveřejněna v časopise Preslia 1989 (61) a 1999 (71), z posledních dvou desetiletí na různých internetových portálech. Česká společnost pro krajinnou ekologii (IALE-CZ) podpořila vydání jeho monografie o kořenových systémech rostlin.

Botanická zahrada Liberec k 90. narozeninám profesora Jeníka dedikovala jeden ze svých tropických pavilonů právě jemu. Na trvalé expozici u pavilonu je zobrazeno, jak zásadně Jeníkovy objevy ovlivnily tvorbu architektonického řešení pavilonů a expozic. Česká společnost pro krajinou

ekologii se připojuje k řadě gratulantů a svému váženému členovi přeje zdraví, pohodu a inspiraci pro další tvůrčí činnost.

Zdeněk Lipský

(Při psaní tohoto textu autor využil článek Jana Štursy v časopisu Živa č. 1/2019)

Výročí profesorky Mileny Rychnovské

Již v půlce října 2018 oslavila své devadesáté narozeniny i další členka České společnosti pro krajinou ekologii (IALE-CZ), profesorka Milena Rychnovská. Milena Rychnovská vystudovala přírodopis a chemii na Přírodovědecké fakultě Masarykovy univerzity v Brně, kde po absolutoriu působila až do roku 1955. Následujících třicet let pracovala v brněnské pobočce Botanického ústavu Československé akademie věd, kde se věnovala studiu lučních společenstev. V roce 1985 musela Botanický ústav ČSAV opustit, nicméně pracovní příležitost jí nabídl Ústav ekologie krajiny Slovenské akademie věd v Bratislavě. Teprve po politických změnách v roce 1989 se mohla po mnoha letech opět vrátit za katedru a od roku 1991 začala vyučovat na Univerzitě Palackého v Olomouci. Spoluzakládala zde Katedru ekologie a životního prostředí na Přírodovědecké fakultě Univerzity Palackého. Zde také byla v roce 1992 jmenována profesorkou ekologie.

Odborně se prof. Milena Rychnovská zaměřila na studium fungování lučních společenstev resp. ekosystémů. Od 70. let 20. století se jako vedoucí širokého výzkumného týmu zapojila nejprve do Mezinárodního biologického programu (IBP, v rámci UNESCO) a posléze do Člověk a biosféra (MaB), jehož výsledkem v České republice bylo založení několika biosférických rezervací. Je autorkou více než stovky vědeckých prací, ve kterých zhodnotila své rozsáhlé zkušenosti.

Česká společnost pro krajinou ekologii se tedy staví do dlouhé řady gratulantů a i za nás přejeme prof. Rychnovské mnoho zdraví a životní spokojenosti do dalších let.

Markéta Šantrůčková

(S využitím článku Jana Květa v časopise Živa č. 6/2018 a rozhovoru s prof. Rychnovskou v časopise Sedmá generace č. 3/2006.)

Veřejné slyšení v Senátu Parlamentu ČR na téma koridor Dunaj – Odra – Labe

V pátek 14. 6. 2019 proběhlo v Senátu Parlamentu ČR 18. veřejné slyšení na téma „Potřebuje Česká republika vodní koridor Dunaj - Odra - Labe?“. Slyšení organizovala a řídila se senátorka RNDr. Jitka Seitlová. Veřejného slyšení se účastnili i senátoři Petr Orel a Václav Hampl.

Podrobný přepis stenografického záznamu a fotogalerii z veřejného slyšení lze najít na webu Senátu. Omezím se proto jen na několik poznámek a osobních postřehů. Celé slyšení se programově soustřeďovalo především na tzv. Studii proveditelnosti vodního koridoru DOL, kterou v roce 2018 nechal zpracovat za cca 22 milionů Kč odbor strategie Ministerstva dopravy ČR. Tato studie doporučila realizovat výstavbu tzv. moravsko-oderské větve kanálu DOL s investičními náklady cca 550 miliard Kč. Tato část kanálu DOL je dle závěrů studie proveditelnosti ekonomicky přínosná a nekonfliktní se zájmy ochrany životního prostředí. Výstavbou kanálu DOL dojde v některých environmentálních parametrech dokonce k zlepšení některých složek životního prostředí a kanál výrazně zlepší možnosti zadržování vody v krajině, dokonce bude velmi dobře využitelný jako zdroj vody pro zavlažování lužních lesů atd. Dr. Punčochář (vodohospodář z ministerstva zemědělství) dokonce přítomným ochranářům přírody na veřejném slyšení otcovsky vyčínil – proč vlastně bránit výstavbě kanálu DOL, když

je nyní ze studie proveditelnosti zřejmé, že kanál DOL je tím řešením, jak bojovat se suchem v krajině. (Bohužel, dr. Punčochář pozapomněl, že hlavní díl zodpovědnosti za bídný stav krajiny ohrožené suchem leží právě na resortu zemědělství...).

Tolik tedy stručný pohled zastánců výstavby DOL.

Skupina tzv. odpůrců výstavby kanálu – vesměs lidé z univerzit – však argumentovala jinak. Docent Seják ve svém emotivním vystoupení prohlásil, že metodika hodnocení biotopů a ekosystémových služeb (jejímž je spoluautorem) byla ve studii proveditelnosti zfalšována a použita nekorektně. Protože metodiku znám a studii proveditelnosti jsem četl, mám stejný názor jako doc. Seják. Několik dalších odpůrců výstavby argumentovalo omyly (a podle některých řečníků i zjevnými podvody) v ekonomické části studie proveditelnosti. Náměstek ministra životního prostředí Vladimír Mana velice přehledně prezentoval konkrétní věcné výhrady MŽP ke studii proveditelnosti, které neumožňují schválení této studie na úrovni vlády ČR.

Můj celkový dojem z veřejného slyšení je tento: Podobných diskusních setkání k záměru výstavby DOL jsem absolvoval v minulosti již více, takže názory zastánců výstavby DOL znám. Na tomto veřejném slyšení jsem však zaregistroval velmi významnou inovaci, s kterou nyní hlasitě přicházejí zastánci výstavby DOL. Touto inovací je prezentace kanálu DOL jako ekologicky potřebné stavby, která umožní řešit problémy se suchem v krajině. To je – dle mého přesvědčení – velmi nebezpečný posun v argumentaci, v níž se

současné krajiny údolních niv velkých českých a moravských řek představují téměř jako pouštní oblasti, do nichž vodu přivede teprve kanál DOL. Zastánci kanálu DOL tedy již nechtějí stavět perfektně fungující plavební kanál, ale velmi potřebnou stavbu environmentální infrastruktury. Tato demagogie je sice zdánlivě úsměvná, avšak potenciálně velmi nebezpečná.

Na závěr bych si dovolil – asi hodně nepřesně – parafrázovat názor mého

skvělého učitele a krajinného ekologa Antonína Bučka: „Myšlenka výstavby kanálu DOL tu nepochybně bude věčně s námi. Jednou za čas se vynoří se značnou razancí, než zase na nějaký čas úplně zapadne. Naší povinností je ale upozorňovat, že moravská (a česká) krajina toto monstrum nepotřebuje. Naopak, co krajina opravdu potřebuje, je revitalizace krajinně-ekologických funkcí tak, abychom napravili škody již napáchané v krajině předchozími velkými vodohospodářskými stavbami.“

Ivo Machar



Krajinářská dílna 2019 – Soundscapes

Letošní krajinářská dílna se konala 26.–28. dubna 2019. Asi 15 účastníků se na víkend usídlilo v terénní stanici CHKO Kokořínsko, tzv. třináctce, v Kokořínském dole. Po příjezdu většina se asi v 18 hodin vydala na krátkou poslechovou procházku do blízkého bočního dolu, kde jsme nakonec během víkendu strávili dost času. Katka Křováková, která s tématem zvukových aspektů krajiny loni přišla, nás vyzvala na půl hodiny se zklidnit, rozšířit se jednotlivě po dole a vnímat zvuky. Navzdory obrazové zajímavosti okolí nyní vizuálně opomenout. Po večeri ve vedlejší hostinci jsme se přesunuli do přednáškové místnosti, kde náš první host, fyzik Václav

Nedbal, přednesl výklad vzniku a vnímání zvuku a zdravotních důsledků hluku. V sobotu nás potěšil déšť, první po několika měsících. Jemu navzdory jsme vyšli v sedm hodin ven, kde začínal program umělkyně Šárky Zahálkové ze skupiny Offcity, která se ve své tvorbě věnuje především zvuku. Její poslechové cvičení spočívalo v počítání vrstev zvuku. Po snídani jsme se přesunuli zpět do přednáškové místnosti, kde Šárka kolektiv seznámila s terénním nahráváním jako metodou (nejen) umělecké práce. Před polednem jsme se rozdělili do skupin, rozebrali si nahrávací zařízení, sluchátka a vyrazili ven. Skupiny se lišily v pojetí, do jaké míry budou do okolního prostředí vstupovat. Po necelých dvou hodinách nahrávání nastal volný program, kdy se Šárka dala do míchání zvuků do výsledné zvukové koláže. Na sobotu večer byla připravena přednáška geografa Tomáše Hendrycha, který před 11 lety spolu s Aloisem Hynkem publikoval návrh akustické typologie krajiny. Krátké představení tohoto konceptu, založeného na členění zvuků na biofonie, geofonie a antropofonie, jejich temporalitě a intenzitě, odstartoval plodnou diskuzi nad obecnými otázkami soundscapes.

Nedělní vycházka měla za cíl projít různé krajinné prvky okolo naší základny.

Z Kokořínského dolu jsme přes Kaninský důl vystoupali Podhradskou cestou na planinu, zhlédli slovanské hradiště na Hradsku a spadli opět dolů do dolu. Po cestě jsme zastavovali na různé aktivity, které slouží k vylepšení zvukové percepce. Aktivity byly částečně inspirované prací R. M. Schaffera. Účastníci se výborně zapojili, byli hodně hraví. V závěru procházky a vlastně i celé dílny jsme uspořádali koncert orchestru z nalezených nástrojů (větve, kameny, listí, skála). Nahrávkové výstupy dílny si lze poslechnout na [webových stránkách](#).

Mezi témata, jež celou dílnu provázela, patřily ticho, nemožnost slyšet ticho, ticho jako absence atropofonie, zvukový ráz krajiny, komplexní zvukové hodnocení krajiny, realizace akustické typologie krajiny, měřítko v mapování zvuků nebo zvuková heterogenita krajiny. Setkání bylo inspirativní v interdisciplinaritě, která má být příznačná pro krajinnou ekologii. Na dílnu totiž přijeli nejen krajinní ekologové, krajinní inženýři nebo geografové, ale také botanici, bioakustička, sociální pracovnice a zmíněná umělkyně. Rozbujela se též debata, kde a na jaké téma uspořádat příští krajinářskou dílnu. S největší pravděpodobností se bude konat na Moravě a tentokrát by mohla být zaměřena na krajinu jako zdroj jídla.

Za organizační tým
Michal Forejt a Johana Vardarman



Venkovská krajina 2019

V termínu 20.-21. května 2019 se v bělokarpském Hostětíně uskutečnil již 16. ročník mezinárodní mezioborové konference Venkovská krajina.

Na konferenci dorazilo celkem 20 účastníků, 3 z nich ze Slovenska. Při zahájení v pondělí 20. května vystoupil s úvodním slovem předseda České společnosti pro krajinnou ekologii Zdeněk Lipský, který připomněl historii konference a její význam jako platformu mezioborového setkávání odborníků a zájemců o venkovskou krajinu. Vzpomenul také první ročníky konference, které se před dokončením centra Veronica v Hostětíně konaly v blízkém Slavičíně, a osobnost nedávno nedávno zesnulého doc. Antonína Bučka, který konferenci založil a s nímž bylo předchozích 15 ročníků neoddelitelně spjato.

Potom již následoval blok 13 přednesených referátů, rozdělených několika přestávkami. V široké paletě rozmanitých témat tentokrát dominovalo historické zaměření – prezentovány byly zaniklé krajiny Česka, zaniklá sídla Moravy

a Slezska, starobylé výmladkové lesy, historické souvislosti vývoje lužních lesů, využití krajinomalby při zjišťování vývoje vegetace a flory či možné využití poznatků z minulosti při vymezování územních systémů ekologické stability. Dva příspěvky byly zaměřeny na nelesní dřevinnou vegetaci – problematiku stromořadí na Slovensku a dynamiku prostorové konfigurace nelesních dřevinných porostů v Čechách. V rámci bloku venkovských sídel byl představen jejich aktuální výzkum ve slovenském pojetí, migrace na venkov a její podoby ve Francii a České republice a fytodiverzita venkovských hřbitovů, tematicky zaměřená na hřbitov v Pitíně vzdálený jen lehce přes 2 km od místa konání konference. Dále byly představeny protihlukové stěny podél železničních tratí jako bariéra v sídlech i krajině a prezentace uzavřel příspěvek věnovaný poznatkům z venkovské krajiny ostrova Sokotra.

Pro zájemce byl po ukončení referátové sekce v pondělní podvečer uspořádán výjezd na nedaleké Moravské Kopanice, konkrétně do obce Žitková. V doprovodu místních průvodců vystoupali na Žitkovský vrch s panoramatickým výhledem na okolní krajinu. Po zhruba hodinové diskuzi následoval sestup zpět do obce, ochutnávka místních produktů a návrat na ubytování v Centru Veronica Hostětín.

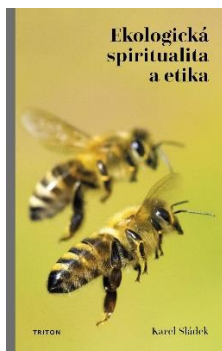
Úterní terénní exkurze byla směřována do nestátní přírodní rezervace Ščůrnica u Valašských Klobouk. Průvodcem exkurze byl Miroslav Janík ze základní organizace ČSOP Kosenka, duchovní otec projektu cílícího na záchranu přirozeného bělokarpského lesa skrze postupné výkupy zdejších pozemků za peníze vybrané ve veřejných sbírkách a jejich citlivý management. Kromě samotné

Ščúrnice měli účastníci exkurze možnost shlédnout i PP Dobšena a další pozoruhodná zákoutí těchto partií CHKO Bílé Karpaty. Daleké výhledy do kraje se střídaly s detailním zkoumáním pestrobarevných lánů kvetoucích orlíčků, fialových palic silně ohrožených vstavačů, sesuvných území či pozoruhodných stromových útvarů, v nichž se snoubí dávný vliv člověka s mocnými přírodními silami.

Konferenci lze dle prvotních ohlasů hodnotit kladně. Nezbyvá tedy, než poděkovat Centru Veronica Hostětín za poskytnutí velmi útulného zázemí, místním průvodcům za jejich čas a cenné informace, o něž se neváhali podělit, a všem účastníkům konference za vytvoření příjemné a inspirativní atmosféry, v níž se celá akce odehrála.

Tomáš Slach, Zdeněk Lipský





Ekologická spiritualita a etika

Sládek, K.: Ekologická spiritualita a etika. Triton, Praha, 2019

V environmentálních vědách jsou důvodem pro zabývání se etickými otázkami ve vztahu k životnímu prostředí matematické modely, které upozorňují na „meze růstu“. Statistické odhady růstu počtu obyvatel, možnosti planety v produkci potravin, znečištění životního prostředí, klimatické změny, ztráta biodiverzity a úbytek pitné vody v těchto prognózách alarmují k revizi současných postojů, protože v blízké budoucnosti by mohlo dojít vlivem působení člověka k přetížení planety Země.

Není účelem této knihy hlouběji vstupovat do disputací nad protichůdnými interpretacemi těchto tzv. tvrdých dat. Zde je poukázáno na jiné východisko pro ekologickou etiku, a tedy na vztah člověka k životnímu prostředí, k mimolidskému životu jako takovému a na to, jak se dotýká spirituality člověka. Cílem je seznámit humanitně orientovaného čtenáře se základními východisky a tezemi v knize rozvedené *sapienciální environmentální etiky*, ve které je

environmentální diskurs vtažen do souvislosti s odhalováním smyslu vzniku vesmíru a života na planetě Zemi, se současnou spiritualitou a etickými výzvami v rámci *integrální ekologie*, i s etickými výzvami budoucnosti, které se objevují ve vědeckém výzkumu, a to zejména s přihlédnutím k možnostem genetických manipulací, přicházející umělé inteligenci, „řízenému“ vývoji člověka, průzkumu vesmíru a hledání mimozemského života.

Sapienciální environmentální etika svou metodou navazuje na starozákonní tradici sapienciálních čili mudroslovných biblických knih. Díky přijaté moudrosti si člověk vytváří etická východiska pro konkrétní praktické jednání. Tím získává sapienciální tradice svůj všeobecný charakter. Její nedílnou součástí je reflexe nad vztahem člověka ke stvoření a přijetí smysluplnosti směřování života, která je vložena do počátku vzniku světa. Se svým etickým apelem se moudrost obrací k přítomnosti a přináší vizi do budoucnosti, čímž odkrývá svůj prorocký ráz. Z křesťanského vkladu do environmentálních témat je v knize rozpracovávána *integrální ekologie*, jak o ní psal papež František v encyklice *Laudato sí*. Františkova encyklika byla ostatně inspirací v každé části knihy. Nebyl opomenut ekologický, estetický a posvátný význam při tvorbě krajiny a ochraně biodiverzity. Z dalších aktuálních témat se text dotknul otázky globálního oteplování, znečišťování prostředí a politicko-ekonomického pozadí environmentálních problémů. Ekologická spiritualita zde vychází z křesťanské tradice a je konfrontována s přístupy, které se opírají o novou religiozitu v rámci ekologických hnutí.

Karel Sládek



Přenesená krajina

Kovář P. (ed.): Přenesená krajina. Český venkov v rumunském Banátu. Academia, Praha, 2019

V nakladatelství Academia vyšla 17.6.2019 kniha: Kovář P. (ed.): Přenesená krajina. Český venkov v rumunském Banátu. Academia, Praha, 2019, 270 str. Na jejím vzniku se podílelo 35 autorů různých oborových zaměření. Podstatná část z nich je členy IALE-CZ, proto aktualitu na stránkách Bulletinu přinášíme.

Základní informaci nalezneme na záložce přebalu: "Území jižního Rumunska, kde tvoří hranici se Srbskem veletok Dunaj, se dostalo do povědomí veřejnosti pod označením Banát. Má složitou historii opakovaného dosídlování různými etniky, která měla pomezí divočinu rakousko-uherské monarchie hospodářsky povznést a zároveň bránit hranici mocnářství proti tureckému ohrožení z východu. Podmínky života promítající se do ekologie krajiny této oblasti se tak staly vzácnou příležitostí studovat různé aspekty přírody a kultury, zejména v době aktuálně probíhajících změn, odlivu obyvatel a průniku soudobých technologií do běžného sídelního provozu. Do současnosti v oblasti zbylo šest vesnic s převládajícím českým

obyvatelstvem (Svatá Helena, Gerník, Rovensko, Eibentál, Bígr, Šumice). Kniha přináší unikátní zachycení jak konzervovaných, tak měnících se vztahů lidí s českými kořeny a přírody, obsahuje podrobné kapitoly o obyčejích, místních názvech, lidovém umění a architektuře, osudech vesnic, o lesích, loukách a úhorech s jejich bohatostí biologických druhů a podmíněností biodiverzity tím, jak se nakládá s půdou, o vpádu moderních prvků do tradiční zemědělské komunity. Hodnota komplexně pojatého odborného „průvodce“ spočívá nejen v prvním takto široce pojatém zpracování, ale současně i v řadě obecných nových poznatků pro ekologii jako obor. Kniha je bohatě ilustrována fotografiemi, mapami a diagramy. Sešli se v ní autoři z různých disciplín a z různých institucí, účastníci projektů i jednotliví nadšenci, kteří dílem společně, dílem nezávisle na sobě, s obdivem a vášní pro poznání náhodně zachovalé starobylé krajiny a způsobu života v ní skládali sobě vlastními metodami mozaiku faktů a souvislostí. Spontánně tak vytvořili víceoborový tým, který při vši skromnosti může být potenciální kvalifikovanou náhradou za více než 30 let existující Ústav krajinné ekologie, jenž svým zaměřením při vzniku v roce 1971 předběhl dobu a který si Akademie věd České republiky zrušila v první dekádě 21. století. Významný podíl na utváření zdejší krajiny měli osadníci z českých zemí, kteří sem přicházeli ve vlnách počínaje 20. lety 19. století. Změnili převážně krasovou hornatinu z lesní na obhospodařovanou tradičním maloroľnickým a pastevním způsobem a přežili se svými zvyky, zděděným jazykem a způsobem života v izolované části pozdějšího Rumunska do doby pádu dosavadních politických hranic (1989)."

Křest knihy proběhl dne 18.6. v Literární kavárně knihkupectví Academia na Václavském náměstí v Praze.

V návaznosti na křest knihy se uskutečnil pořad na téma edice a Banátu samotného v rozhlasovém pořadu Vizitka na stanici Vltava (ČrO) 24. 6. ([Pavel Kovář](#), [geobotanik](#), [spoluautor právě vydané knihy o Čechách v Rumunském Banátu: Přenesená krajina](#). Moderuje [Blanka Stárková](#)). Na pozvání redaktorky Blanky Stárkové ho absolvovali P. Kovář a V. Fanta. Anotace pořadu avizuje: „Dá se přenést krajina? Zdá se, že ano. Nasvědčuje tomu název publikace Přenesená krajina, kterou právě vydalo nakladatelství Academia. Třicet pět českých a moravských vědců z přírodovědných a společenských oborů v ní podává mnohostranný obraz přírody, architektury, tradic a života ve vesnicích českých osídlenců rumunského Banátu. Takzvaný český Banát stále ještě představuje živou encyklopedii naší venkovské kultury devatenáctého století. Jak dlouho ještě se tento přirozeně vzniklý ostrov historického života udrží? Skutečně konzervuje vzorec společenského života a typ české krajiny minulosti? Jaké jsou ostatně rysy české historické kulturní krajiny? Kdy a jak se změnila? I na to se v pondělní Vizitce ptala Blanka Stárková editorka publikace, botanika a krajinného ekologa prof. Pavla Kováře a autora jedné ze studií, architekta Václava Fanty.“

Markéta Šantrůčková, Pavel Kovář

ÚSES – zelená páteř krajiny 2019

Společnost pro ekologickou stabilitu krajiny pod záštitou Ministerstva životního prostředí a Mendelovy univerzity v Brně a ve spolupráci s Českou společností pro krajinnou ekologii (IALE-CZ) pořádá v termínu 11.–12. září 2019 v Brně na Mendelově univerzitě již 18. ročník semináře ÚSES – zelená páteř krajiny.

Jde o jedinou pravidelnou akci, která se věnuje problematice ÚSES v České republice. Letošní ročník má podtitul ÚSES a zelená infrastruktura.

Semináře se pravidelně účastní 70–100 osob z řad projektantů, státní správy, samosprávy, akademické a vědecké obce.

Během prvního dne proběhnou bloky referátů a závěrečná panelová diskuse. Druhý den bude věnován exkurzi po realizovaných biocentrech a biokoridorech v katastrech Hustopečí a Šakvic na Jižní Moravě.

Podrobný program semináře bude postupně aktualizován na webových stránkách [portálu ÚSES](#).

Pro zájemce je rezervováno ubytování na kolejích J. A. Komenského a je možno zamluvit si oběd v menze v areálu Mendelovy univerzity.

Přihlášení se na seminář je možno prostřednictvím [online formuláře](#) na výše uvedených webových stránkách, kde je také možno zjistit bližší organizační informace, podrobný program semináře nebo shlédnout seznam přihlášených účastníků.

Darek Lacina

8/2019

21.–31. 8. Letní škola ALTER-Net **Biodiversity, ecosystem services: science and its impact on policy and society**. Peyresq, Francie.

9/2019

4.–6. 9. **EKOLOGIE 2019, 7. konference České společnosti pro ekologii**. Olomouc.

9.–13. 9. Konference **EuroDendro 2019**. Brno.

11.–12. 9. **Seminář ÚSES - zelená páteř krajiny 2019**. Brno.

11.–13. 9. Konference **Krkonoše Mountains: Nature and People**. Špindlerův Mlýn.

12.–13. 9. **NEW WAVE BRNO 2019**. Brno.

18.–20. 9. Exkurze **Krajina a krajinářská architektura v Čechách 2019**.

22.–27. 9. **SER 2019: 8th World Conference on Ecological restoration**. Kapské město, Jihoafrická republika.

29. 9. – 5. 10. **XXV IUFRO World Congress: Forest Research and Cooperation for Sustainable Development**. Curitiba, Brazílie.

10/2019

1.–5. 10. **ISEM 2019: Global conference on Ecological Modelling**. Salzburg, Rakousko.

9.–10. 10. **URBANSAPES Ostrava 2019: Industriální městská krajina: výzvy a budoucnost**. Ostrava.

5/2020

16.–17. 5. **LEUS 2020: The 2nd International Conference on Landscape Ecology and Urban Sustainability**. Wuhan, Čína.

25.–29. 5. **HEF2020, Historical Ecology for the Future**. Méty, Francie.

8/2020

13.–15. 8. **IFLA 2020: World Landscape Architects Summit**. George Town, Penang, Malajsie.

7/2021

5.–9. 7. **IALE 2021 European Landscape Ecology Congress: Making the future, learning from the past**. Varšava, Polsko.